

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Szlovénia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a **családjog** által szabályozott jogviszony. A jogviszony a gyermek születésével, illetve az anyaság vagy az apaság megállapításával keletkezik. A szlovén jogrendszerben az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek. A szlovén jog a „teljes örökbefogadás” rendszerét alkalmazza, vagyis az örökbefogadott gyermekeket ugyanúgy kezelik, mint a vér szerinti gyermekeket.

A jogalapot a **szlovén alkotmány (Ustava Republike Slovenije) 54. cikke** jelenti, amely kimondja, hogy a szülők jogosultak és kötelesek gyermekeik tartására, oktatására és nevelésére. Ezt a jogot és kötelezettséget kizárólag a jogszabályban meghatározott okokból, a gyermek érdekének védelmében lehet megvonni vagy korlátozni. Az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek.

A szülői felelősség magában foglalja a szülők mindazon jogát és kötelezettséget, amelyek arra irányulnak, hogy legjobb képességük szerint megteremtsek a gyermekük általános fejlődését biztosító feltételeket. A szülői felelősség megoszlik a két szülő között. (A családjogi törvény [Družinski zakonik] 6. cikke)

A szülők a gyermekkel kapcsolatos összes tevékenység során kötelesek védelmezni gyermekük érdekeit, és gyermekük nevelése során kötelesek tiszteletben tartani a gyermek személyét, egyéniségét és méltóságát. A szülők mindenki mással szemben elsőbbséget élveznek gyermekük gondozásával és a gyermek érdekeinek érvényesítésére vonatkozó felelősség gyakorlásával kapcsolatban. A szülők akkor járnak el a gyermek érdekeit szolgáló módon, ha – figyelembe véve a gyermek személyiségét, korát, fejlettségi szintjét és különösen kívánságait – kielégítik a gyermek anyagi, érzelmi és pszichoszociális szükségleteit, azzal, hogy a gyermek iránti gondoskodásukat és felelősségüket tanúsító módon járnak el, hogy megfelelő útmutatást nyújtanak a gyermeknek, és ösztönzik a fejlődését. (A családjogi törvény 7. cikke)

A szülők elsődleges és egyenlő felelősséggel rendelkeznek gyermekük gondozásáért, felneveléséért és fejlődéséért. Elsődleges szempontjuk a gyermek érdeke, az állam pedig támogatja őket szülői feladataik ellátásában.

A szülői felelősség magában foglalja a szülők azon jogait és kötelezettségeit, amelyek a gyermek életével és egészségével, nevelésével, védelmével, gondozásával, felügyeletével és oktatásával kapcsolatosak, valamint a gyermek képviselésével és tartásával, továbbá a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos jogait és feladatait is. A családjogi törvényben meghatározott feltételek esetén az illetékes hatóság bármely, illetve mindkét szülőt korlátozhatja a szülői felelősség gyakorlásában, vagy bármely, illetve mindkét szülő szülői felelősségét megszüntetheti.

A szülők kötelesek gondoskodni gyermekük életéről és egészségéről, valamint kötelesek a gyermeket megvédeni, táplálni, nevelni és felügyelni. Biztosítaniuk kell a gyermekük számára az egészséges növekedéshez és a kiegyensúlyozott személyes fejlődéshez szükséges feltételeket, segíteniük kell gyermeküket a független életvitelre és munkára való képesség kifejlesztésében, a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően gondoskodniuk kell gyermekük tartásáról, és lehetőségeikhez mérten biztosítaniuk a gyermek képességeinek, tehetségének és kívánságainak megfelelő iskoláztatását és oktatását. (A családjogi törvény 135., 136. és 137. cikke)

A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, emellett mindkét szülő is jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani. (A családjogi törvény 141. cikke)

A szülők gyermekükért viselt **jogi felelősségéről** a kötelmi jogi törvény (Obligacijski zakonik) 142. cikke rendelkezik. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél fiatalabb gyermek által harmadik személynek okozott károkért, függetlenül attól, hogy az okozott kárért ők felelnek-e. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél idősebb kiskorú gyermek által harmadik személynek okozott károkért, kivéve, ha bizonyítani tudják, hogy nem felelősek az okozott kárért.

A családjogi törvény 145. cikke szabályozza a gyermek **képviselését** a gyermek és a külvilág közti viszonyokban. Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában (például ha a gyermek nevelőszülői gondozásba kerül) a gyermeket a szülei képviselik. Amennyiben kiskorú gyermek számára kell valamilyen küldeményt kézbesíteni, illetve kiskorú gyermeket kell valamiről tájékoztatni, a küldeményt vagy tájékoztatást bármelyik szülő átveheti. Ha a szülők külön élnek, ezt a gyermekkel együtt élő szülő teheti meg, vagy a családjogi törvény 139. cikke alapján a közös felügyeletről szóló perbeli egyezségben vagy bírósági határozatban megnevezett szülő. (A családjogi törvény 145. cikke)

A gyermek vagyonát a gyermek érdekében a szülei kezelik. A szülők a gyermek vagyonából befolyó jövedelmet elsősorban a gyermek tartására, nevelésére és oktatására fordíthatják, valamint a család sürgős szükségleteire, ha maguk a szülők nem rendelkeznek elegendő forrással. (A családjogi törvény 147. és 148. cikke)

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők elsődleges és egyenlő felelősséggel rendelkeznek gyermekük gondozásáért, felneveléséért és fejlődéséért. Elsődleges szempontjuk a gyermek érdeke. (A családjogi törvény 135. cikke)

A szülők a gyermek érdekében, közös megegyezéssel gyakorolják szülői jogait. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont (center za socialno delo) segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is.

A gyermek felett felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre.

Azokban az esetekben, amelyekben a szülők nem tudnak megállapodni a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben, a bíróság hoz határozatot.

Ha az egyik szülő akadályoztatva van a szülői felelősség gyakorlásában, azt a másik szülő önállóan gyakorolja.

Ha az egyik szülő elhunyt vagy ismeretlen, illetve ha megfosztották a szülői felelősségétől, a másik szülő gyakorolja a felelősséget. (A családjogi törvény 151. cikke)

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A szülők mindenki máshoz képest elsőbbséget élveznek a gyermekük jogainak és érdekeinek megvédésére irányuló jogaik és kötelezettségeik tekintetében.

Ha a szülők elmulasztják a jogok gyakorlását vagy a kötelezettségek teljesítését, illetve ha azokat nem a gyermek érdekében gyakorolják, illetve teljesítik, az

állam intézkedik a gyermek jogainak és érdekeinek megvédése érdekében (a továbbiakban: a gyermek érdekeinek védelmét célzó intézkedések). A gyermek érdekeinek védelmét célzó intézkedések mindaddig meghozhatók, amíg a gyermek teljes körű szerződésalkötési képességet nem szerez, kivéve, ha a családjogi törvény eltérően rendelkezik. (A családjogi törvény 154. cikke)

A bíróság elveheti a gyermeket a szüleitől, és más személynél, nevelőszülőknél vagy intézetben helyezheti el, ha a gyermek veszélyeztetett, és ha érdekei kellő mértékben történő megvédésének az eltávolítás jelenti az egyetlen módját, továbbá ha az ügy körülményei arra utalnak, hogy a szülők bizonyos idő elteltével képesek lesznek újra felelősséget vállalni a gyermek gondozásáért és neveléséért. (A családjogi törvény 174. cikke)

A bíróság akkor is úgy határozhat, hogy intézetben helyezi el a gyermeket, ha a fejlődésében tapasztalható magatartási, érzelmi, tanulási vagy egyéb nehézség formájában jelentkező pszichoszociális problémákkal küzd, ha a gyermek vagy a családhoz tartozó más gyermekek veszélyeztetettek, és a gyermek vagy a családhoz tartozó többi gyermek érdekeit csak a gyermek intézetben történő elhelyezésével lehet megvédeni. (A családjogi törvény 175. cikke)

A gyermekről örökbefogadó szülő is gondoskodhat. A gyermek csak akkor adható örökbe, ha a szülők valamely szociális szolgáltatóközpont vagy bíróság előtt a gyermek megszületése után hozzájárultak az örökbefogadáshoz. Ha a gyermek még nem érte el a nyolchetes kort, a hozzájárulást meg kell erősíteni, miután a gyermek betöltötte a nyolchetes kort. Megerősítés hiányában a hozzájárulás nem vált ki joghatást. Nincs szükség annak a szülőnek a hozzájárulására, akinek visszavonták a szülői felelősségét, vagy aki tartósan képtelen szándékai kifejezésére. Az ismeretlen szülőkkel vagy már egy éve ismeretlen helyen tartózkodó szülőkkel rendelkező gyermekek is örökbe adhatók. (A családjogi törvény 218. cikke) Az örökbefogadás megszünteti a gyermek szüleivel és más hozzátartozóival szemben fennálló jogait és kötelezettségeit, valamint a szülők és a hozzátartozók gyermekkel szembeni jogait és kötelezettségeit is. Ha a gyermeket valamelyik szülőjének házastársa vagy élettársa örökbe fogadja, a gyermek és az érintett szülő, valamint hozzátartozók egymással szemben fennálló jogai és kötelezettségei nem szűnnek meg. (A családjogi törvény 220. cikke)

A szülői felelősség valamely hozzátartozónak történő megadása olyan új intézmény, amelyet a családjogi törvény a gyermek gondozásával kapcsolatban vezetett be. Csak olyan gyermek esetében áll rendelkezésre, akinek egyik szülője sem él. Ha az a gyermek érdekében áll, a bíróság szülői felelősséggel ruházhatja fel azt a hozzátartozót, aki hajlandó felelősséget vállalni a gyermekért, és megfelel a családjogi törvényben az örökbefogadásra vonatkozóan meghatározott feltételeknek. A családjogi törvény szerint ilyen esetben hozzátartozónak tekintendők a gyermekkel vér szerinti kapcsolatban álló személyek, egyenesági rokonok esetében legfeljebb két generáció eltérést engedve, oldalági rokonok esetében pedig legfeljebb negyedfokú rokonságig. A szülői felelősséggel felruházott személy ugyanazokat a jogokat és kötelezettségeket szerzi meg, mint amelyekkel a gyermek szülei rendelkeztek volna, és a gyermek törvényes képviselőjévé válik. A szülői felelősséggel felruházott személy köteles eltartani a gyermeket. Ha a szülői felelősséget két egymással házasságban vagy élettársi kapcsolatban élő hozzátartozónak adják meg, illetve a feltételeknek megfelelő hozzátartozónak és annak házastársának vagy élettársának, a felelősséget mindkét félnek meg kell adni, tehát azzal nem ruházható fel csupán az egyik fél. (A családjogi törvény 231. cikke)

A bíróság gyámot rendel ki annak a kiskorú gyermeknek, akinek nincsenek szülei, vagy akiről a szülei nem gondoskodnak, és a gyermeket az említett gyám gondjaira bízva. (A családjogi törvény 257. cikke) A szociális szolgáltatóközpont vagy a bíróság külön (eseti) gyámot (*kolizijiski skrbnik*) rendel ki a gyermek mellé, ha a szülei szülői felelősséget gyakorolnak felette, azonban az érdekeik ellentétesek, illetve gyámság esetében is, ha a gyám és a gyermek érdekei ellentétesek. (A családjogi törvény 269. cikke)

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. A szülők megállapodhatnak arról, hogy a gyermekeik felett továbbra is közösen gyakorolják a felügyeletet, hogy a felügyeleti jogot az egyik szülőre ruházzák, vagy hogy a gyermekeket megosztják egymás között. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a szülői felügyelet tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. A bíróság – a családjogi törvény rendelkezéseivel összhangban – saját kezdeményezésére egyéb intézkedésekről is dönthet a gyermek érdekeinek megvédése céljából. A felügyeleti jogra vonatkozó határozathozatal során a bíróság a családjogi törvénynek megfelelően minden esetben dönt a szülők közös gyermekeinek tartásáról, valamint a szülőkkel történő kapcsolattartásról is. A bíróság a szülői felügyeletről újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások vagy a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 138. cikke)

Ha a bíróság érvényteleníti a házasságot, ezzel egy időben a szóban forgó törvénynek megfelelően határoz a szülők közös gyermekei feletti felügyeleti jogról, valamint a gyermekek tartásáról és szülőkkel való kapcsolattartásáról is. Ezt megelőzően meg kell állapítania, hogy milyen módon biztosíthatók legjobban a gyermek vagy a gyermekek érdekei. (A családjogi törvény 98. cikke)

Ha a szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre. (A családjogi törvény 151. cikke)

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. A szülők megállapodhatnak arról, hogy a gyermekeik felett továbbra is közösen gyakorolják a felügyeletet, hogy a felügyeleti jogot az egyik szülőre ruházzák, vagy hogy a gyermekeket megosztják egymás között. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a szülői felügyelet tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 138. cikke) A közös felügyeletről szóló perbeli egyezségben vagy bírósági határozatban rendelkezni kell a gyermek állandó lakóhelyéről, arról, hogy melyik szülő veheti át a gyermeknek címzett leveleket, valamint a gyermek tartásáról. (A családjogi törvény 139. cikke)

A különélő vagy különválni kívánó szülőknek, valamint az együtt élő szülőknek is meg kell egyezniük a közös gyermekek tartásáról. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők nem tudnak megállapodni közös gyermekeik tartása tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 140. cikke)

A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, és mindkét szülő jogosult kapcsolatot tartani a gyermekkel. A kapcsolattartás során biztosítani kell a gyermek érdekeinek érvényesülését. A gyermekkel együtt élő és a gyermek felett felügyeleti jogot szerző szülő vagy a gyermekkel együtt élő harmadik személy köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja vagy megakadályozza a gyermeket a kapcsolattartásban, és igyekeznie kell arra ösztönözni a gyermeket, hogy megfelelő hozzáállást tanúsítson a másik szülővel vagy a szülőkkel való kapcsolattartás tekintetében. A gyermekkel

kapcsolatot tartó szülő köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja a gyermekkel való kapcsolattartást, illetve a gyermek gondozását és nevelését. A különélő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a kapcsolattartás tekintetében. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a kapcsolattartás tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 141. cikke)

A gyermek emellett jogosult kapcsolatot tartani más olyan családtagokkal is, akikhez szoros személyes kapcsolat fűzi, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel. Ilyen személyek különösen a gyermek nagyszülei, testvérei, féltestvérei, korábbi nevelőszülei, valamint a szülő korábbi vagy jelenlegi házastársa vagy élettársa. A kapcsolattartásról a gyermek szüleinek, a gyermeknek (ha képes a megállapodás jelentőségének megértésére), valamint a fenti személyeknek kell megállapodásra jutniuk. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A kapcsolattartás mértékének és módjának a gyermek érdekeit kell szolgálnia. Ha megállapodás születik a kapcsolattartásról, a szülők, a gyermek és a fent említett személyek perbeli egyezség aláírását is javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők, a gyermek és a jelen pont első bekezdésében említett személyek nem tudnak megállapodni, a bíróság dönt a kapcsolattartás kérdésében. (A családjogi törvény 142. cikke)

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Mielőtt javasolnák, hogy a bíróság döntsön a gyermek felügyeletéről és tartásáról, a gyermek és a szülők vagy más személyek közötti kapcsolattartásról, illetve a gyermek fejlődését jelentősen befolyásoló, a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos kérdésekről, a szülők előzetes tanácsadási eljárásban vesznek részt a szociális szolgáltatóközpontban, kivéve, ha valamelyik szülő az elmeállapota miatt arra alkalmatlan, vagy ha az egyik házastárs külföldön él, illetve tartózkodási helye vagy lakóhelye ismeretlen.

Ha a gyermek más személlyel való kapcsolattartása a kérdés, az érintett másik személy és a gyermek (amennyiben a gyermek kérelmezi a kapcsolattartást) köteles tanácsadón részt venni a javaslat benyújtása előtt.

A tanácsadás célja, hogy felhívja a szülők vagy a másik személy figyelmét arra, hogy a gyermekkel fennálló kapcsolatok rendezése során meg kell védeni a gyermek érdekeit, arra, hogy a kapcsolatok békés rendezése milyen pozitív hatást gyakorol a gyermekekre, valamint arra, hogy mi a közvetítés célja.

Tanácsadásra kell sort keríteni azt megelőzően is, hogy a jelen pont első bekezdésében említett bármely kérdés tekintetében új határozat meghozatalára vonatkozó javaslatot nyújtának be.

A szülők és a fent említett személyek képviselők nélkül vesznek részt az előzetes tanácsadáson. A szülők vagy a fent említett személyek hozzájárulásával a szociális szolgáltatóközpont közvetítői eljárást is alkalmazhat az előzetes tanácsadást követően. A szóban forgó személyek más szolgáltató által megszervezett közvetítői eljárásban is részt vehetnek. (A családjogi törvény 203. cikke)

Közvetítésre a bírósági eljárás előtt, közben és után is sor kerülhet, és a közvetítés a személyi és a vagyoni viszonyok rendezésében is segítséget nyújthat.

A közvetítést elsősorban a bírósági eljárás kezdete előtt folytatják le, a házasság közös megegyezés útján történő felbontására vonatkozó javaslat vagy a gyermek felügyeletére és tartására, továbbá a gyermek és a szülők vagy más személyek közötti kapcsolattartásra, illetve a szülői felelősséggel kapcsolatos és a gyermek fejlődését jelentősen befolyásoló kérdésekre vonatkozó perbeli egyezsége irányuló javaslat kidolgozása érdekében. A bírósági eljárással párhuzamosan zajló közvetítés az alternatív vitarendezésről szóló törvénynek megfelelően megy végbe. Ha a felek vagy az eljárás résztvevői megállapodnak a közvetítés kezdeményezésében, a bíróság elutasíthatja a kérelmet, és úgy dönthet, hogy nem függeszti fel a bírósági eljárást, ha a valamely gyermeket is érintő ügyben úgy ítéli meg, hogy a felfüggesztés nem szolgálná a gyermek érdekeit. (A családjogi törvény 205. cikke)

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság úgy határozhat, hogy valamennyi gyermek tekintetében az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot, hogy a gyermekeket meg kell osztani a szülők között, vagy hogy a szülők közös felügyeletet gyakorolnak a gyermekek felett. A bíróság – a családjogi törvény rendelkezéseivel összhangban – saját kezdeményezésére egyéb intézkedésekről is dönthet a gyermek érdekeinek megvédése céljából. A felügyeleti jogra vonatkozó határozathozatal során a bíróság a családjogi törvénynek megfelelően minden esetben dönt a szülők közös gyermekeinek tartásáról, valamint a szülőkkel történő kapcsolattartásról is. A bíróság a szülői felügyeletről újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások vagy a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 138. és 139. cikke)

A bíróság emellett a gyermek tartásáról és a kapcsolattartásról is határoz. (A házasságról és a családi kapcsolatokról szóló törvény [*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*] 105a., 106. és 106a. cikke)

A kapcsolattartásról való döntéshozatal során a bíróság elsősorban a gyermek érdekeit tartja szem előtt. Ha a gyermekkel együtt élő szülő megakadályozza a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartást, és a kapcsolattartást a szociális szolgáltatóközpont segítségével sem sikerül megvalósítani, a bíróság a másik szülő javaslatára úgy határozhat, hogy megszünteti a kapcsolattartást akadályozó szülő felügyeleti jogát, és a másik szülőre bízta a gyermeket, amennyiben úgy véli, hogy a másik szülő lehetővé fogja tenni a kapcsolattartást, és feltéve, hogy csak így védhetők meg a gyermek érdekei. A bíróság a szülői kapcsolattartásról újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások és a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 141. cikke) A gyermek érdekeinek védelmére irányuló intézkedések keretében a bíróság megtilthatja vagy korlátozhatja a kapcsolattartáshoz való jogot. (A családjogi törvény 173. cikke)

A gyermek felügyeletére és tartására, a kapcsolattartásra, a szülői felelősség gyakorlására és a szülői felelősség hozzátartozónak történő megadására vonatkozó határozathozatal során a bíróság a gyermek véleményét is figyelembe veszi, ha azt maga a gyermek vagy olyan személy adja elő, akiben a gyermek megbízik, és akit maga a gyermek választott ki, feltéve, hogy a gyermek képes megérteni véleménye jelentőségét és következményeit. A gyermek érdekeivel kapcsolatban a bíróság figyelembe veszi a szociális szolgáltatóközpont véleményét, amennyiben azt a polgári nemperes eljárásokról szóló törvénynek megfelelően beszerezték. (A családjogi törvény 143. cikke)

A gyermeknek járó tartás kiszámítása során a bíróságnak a gyermek érdekében kell eljárnia és olyan összeget kell meghatározni, amely alkalmas arra, hogy biztosítsa a gyermek egészséges fizikai és mentális fejlődését. A tartásdíjnak fedeznie kell a gyermek megélhetési költségeit, különösen a lakásával, étkezésével, ruházatával, cipőivel, gondozásával és védelmével, oktatásával, iskoláztatásával, szabadidős tevékenységeivel és kikapcsolódásával kapcsolatos, valamint egyéb sajátos igényeit. (A családjogi törvény 190. cikke)

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha a szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A gyermek felett felügyeleti jogot

gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre. Azokban az esetekben, amelyekben a szülők nem tudnak megállapodni a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben, a bíróság hoz határozatot. (A családjogi törvény 151. cikke)

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Azt jelenti, hogy mindkét szülő azonos mértékben felelős a gyermek neveléséért és fejlődéséért, és mindketten továbbra is kötelesek gondoskodni a gyermekről.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ezekben az ügyekben a területi bíróságok (*okrožna sodišča*) rendelkeznek **hatáskörrel**. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény [*Zakon o nepravdnem postopku*] 10. cikke)

Az a bíróság rendelkezik általános **illetékességgel**, amelynek a területén található annak a személynek az állandó lakóhelye vagy székhelye, akivel szemben a javaslatot benyújtották. Ha a bíróság hivatalból indít eljárást, az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek a területén található annak a személynek az állandó lakóhelye, akivel kapcsolatban az eljárás folyik. Ha az eljárásban csak egy személy vesz részt, az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek a területén található az adott személy állandó lakóhelye vagy székhelye. Ha a résztvevő nem rendelkezik Szlovéniában állandó lakóhellyel, az általános illetékességet az ideiglenes lakóhelye alapján kell meghatározni. Ha állandó lakóhelye mellett máshol ideiglenes tartózkodási hellyel is rendelkezik, és a körülmények alapján vélelmezhető, hogy hosszabb ideig ott fog élni, az adott személy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is általános illetékességgel rendelkezik. Ha a szlovén bíróságok rendelkeznek hatáskörrel a döntéshozatalra, azonban nem lehet megállapítani, hogy melyik szlovén bíróság rendelkezik általános illetékességgel, a szlovén Legfelsőbb Bíróság (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) jelöli ki az illetékes bíróságot. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 11. cikke)

Ha tartásra vonatkozó jogvitában a felperes a tartás követelő fél, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság mellett a felperes állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is illetékes. Ha tartásra vonatkozó jogvitában a felperes a tartás követelő fél, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság mellett a felperes állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is illetékes. (A polgári perrendtartásról szóló törvény [*Zakon o pravdnem postopku*] 50. cikke)

Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában a polgári nemperes eljárásokra a polgári perrendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni analógia útján.

A polgári nemperes eljárások keretében benyújtott kérelemnek tartalmaznia kell annak a jogviszonynak vagy helyzetnek a bemutatását, amelyre vonatkozóan a bíróság határozathozatalát kéri, a határozathozatal szempontjából releváns tényeket és azok bizonyítékait, azokat az egyéb adatokat, amelyeket minden kérelemben fel kell tüntetni, valamint a felek személyazonosító adatait, a polgári perrendtartásról szóló törvényben a keresetlevélre vonatkozóan meghatározottak szerint. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 23. cikke)

Az eljárásban részt vevő felek és más személyek a kereseteiket, fellebbezéseiket és egyéb kérelmeiket **szlovén nyelven vagy a bíróságon hivatalosan használt kisebbségi nyelven** kötelesek benyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 104. cikke) A keresetlevélnek tartalmaznia kell az ügy fő tárgyát meghatározó határozott kérelmet és a mellékköveteléseket, a felperes követelését alátámasztó tényeket, az azokra vonatkozó bizonyítékokat, a keresetlevelekben kötelezően feltüntetendő egyéb információkat, valamint a felek azonosító adatait, a polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározottak szerint. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 180. cikke)

Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában az eljárás megindítására vonatkozó kérelem benyújtásakor bírósági illetéket kell fizetni. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 39. cikke)

A polgári perrendtartásról szóló törvény értelmében kérelemnek minősül a keresetlevél, az ellenkérelem, a jogorvoslat iránti kérelem és a tárgyaláson kívüli benyújtott egyéb nyilatkozatok, javaslatok vagy közlemények. A kérelmeknek érthetőnek kell lenniük és tartalmazniuk kell minden, a bírósági tárgyaláshoz szükséges elemet. A kérelmekben különösen a következőknek kell szerepelniük: a bíróság megjelölése, a felek neve és állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, illetve székhelye, jogi képviselőik vagy megbízottjaik neve, a jogvita tárgya és a nyilatkozat tartalma.

A kérelmezőnek alá kell írnia a kérelmet, kivéve, ha erre a kérelem formája miatt nincs lehetőség. A kérelmező eredeti aláírásának tekintendő a kézzel írt vagy az elektronikus aláírása (mely utóbbi egyenértékű a kézzel írt aláírással). Ha a kérelmező nem tud írni, vagy nem tudja aláírni a kérelmet, aláírás helyett ujjlenyomatóval látja el a kérelmet. Ha a bíróság kétségbe vonja a kérelem valódiságát, határozatában hiteles aláírással ellátott kérelem benyújtását rendelheti el. E határozattal szemben nincs helye fellebbezésnek. Ha a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, a félnek a kérelemben meg kell jelölnie azokat a tényeket, amelyekre a kérelmet alapítja, valamint – szükség esetén – a bizonyítékokat is. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 105. cikke)

A kérelem fizikai vagy elektronikus formában létrejött írásbeli kérelmet jelent. Írásbeli kérelemnek minősül az a kérelem, amelyet a kérelmező kézzel írt, vagy kinyomtatott, és saját kezűleg aláírt (fizikai formában létrejött kérelem), illetve az elektronikus formában megírt kérelem, amelyet a kézzel írt aláírással egyenértékű elektronikus aláírással láttak el (elektronikus formában létrejött kérelem). A fizikai kérelmet postai úton, kommunikációs technológia segítségével, közvetlenül az érintett szervnek történő kézbesítéssel vagy a kérelmek benyújtásával hivatásszerűen foglalkozó személy segítségével kell benyújtani. Az elektronikus kérelmeket az igazságügyi információs rendszerhez kell benyújtani. Az igazságügyi információs rendszer automatikus visszaigazolást küld a kérelmezőnek a kérelem beérkezéséről. A kérelmeket emellett az előírt vagy egyéb módon előre elkészített űrlapon is be lehet nyújtani. Az egyéb jogszabályokban található rendelkezések sérelme nélkül az elektronikus úton benyújtott formanyomtatványok tartalmának meg kell egyeznie a fizikai formában benyújtott kérelmek tekintetében előírt nyomtatványok tartalmával. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 105b. cikke)

Ha a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, a félnek a kérelemben meg kell jelölnie azokat a tényeket, amelyekre a kérelmet alapítja, valamint – szükség esetén – a bizonyítékokat is.

A másik félnek is kézbesítendő kérelmeket annyi példányban kell benyújtani a bírósághoz, ahány példányra a bíróságnak és az ellenérdekű félnek szüksége van, olyan formában, amely lehetővé teszi a bíróság számára a kézbesítést. Ez vonatkozik a mellékletekre is. Az olyan elektronikus benyújtott kérelmeket és mellékleteket, amelyeket meg kell küldeni az ellenérdekű félnek, egy példányban kell benyújtani. A bíróság készíti el az ellenérdekű fél számára megküldendő elektronikus vagy papír alapú másolatokat. Ha az ellenérdekű oldalon több személy is szerepel, akiknek közös jogi képviselője vagy meghatalmazottja van, a kérelmeket és a mellékleteket minden ilyen személynek együttesen, egyetlen példányban kell kézbesíteni. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 106. cikke)

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság a személyi állapotot és a családi kapcsolatokat érintő ügyekben polgári nemperes eljárásban hoz határozatot. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény X. fejezete)

A családjogi törvény alapján folyó, a szülők és a gyermekek közötti kapcsolatra, az örökbefogadásra, a szülői felelősség hozzátartozóknak történő átadására, a nevelőszülői gondozásra és a gyámságra vonatkozó bírósági ügyek elintézése elsőbbséget élvez. Ha a családjogi törvény valamely ügyet bírósági hatáskörbe utal, első fokon a területi bíróságok rendelkeznek hatáskörrel az adott ügy eldöntésére, kivéve, ha egy másik jogszabály eltérően rendelkezik. (A családjogi törvény 14. cikke)

A területi bíróság polgári eljárásban határoz, kivéve, ha jogszabály kimondja, hogy az ügyben nemperes eljárásban kell dönten. A bíróságok a házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény hatálya alá tartozó ügyeket elsőbbséggel tárgyalják. (A házasságról és a családi kapcsolatokról szóló törvény 10a. cikke)

A családjogi törvény úgy rendelkezik, hogy a bíróság az eljárások során a gyermek érdekeinek megvédése céljából ideiglenes intézkedést hoz, ha valószínűsíthető a gyermek érdekeinek veszélyeztetése. (A családjogi törvény 161. cikke)

A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény szerint a családjogi törvényben meghatározott feltételek esetén a gyermek érdekeinek védelmét célzó ideiglenes intézkedéseket kell hozni, a követelések biztosításáról szóló törvényben meghatározott eljárásnak megfelelően.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, az eljárás költségeinek fedezése céljából költségmentességet lehet igénybe venni. A költségmentesség biztosításáról a területi bíróság elnöke határoz. (A költségmentességről szóló törvény [Zakon o brezplačni pravni pomoči] 2. cikke)

Az említett törvény szerint költségmentesség ítéltető meg a jogi tanácsadásra, jogi képviseletre és egyéb, jogszabályban meghatározott jogi szolgáltatásokra, az általános és a különös hatáskörű szlovén bíróságok előtti jogvédelem minden formájára, a szlovén Alkotmánybíróság (Ustavno sodišče Republike Slovenije) előtti eljárásra, valamint a peren kívüli vitarendezésre Szlovéniában hatáskörrel rendelkező minden hatóság, intézmény vagy személy előtti eljárásra, továbbá a bírósági eljárás költségeinek megfizetése alóli mentességre vonatkozóan. (A költségmentességről szóló törvény 7. cikke)

E törvény szerint költségmentességre jogosultak: 1. a szlovén állampolgárok; 2. az olyan külföldi állampolgárok, akiknek Szlovénia területén van az állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, valamint az állampolgársággal nem rendelkező (hontalan) személyek, akik jogszerűen tartózkodnak Szlovénia területén; 3. az egyéb külföldi állampolgárok a viszonyosság szerinti feltételekkel, illetve a Szlovéniára kötelező nemzetközi egyezményekben meghatározott esetekben és feltételekkel; 4. a nem kormányzati szervezetek és szövetségek, amelyek nonprofit alapon működnek, közérdekű tevékenységet folytatnak, és amelyek az alkalmazandó jogszabályok szerint bejegyzésre kerültek a megfelelő nyilvántartásba, a közérdekű vagy a létrehozásuk céljának megfelelő tevékenységekkel összefüggésben; 5. az egyéb olyan személyek, akiknek a költségmentességre való jogosultságát jogszabály vagy a Szlovéniára nézve kötelező nemzetközi egyezmény írja elő. (A költségmentességről szóló törvény 10. cikke)

A költségmentességre jogosult személy a költségmentességet az eljárás bármely szakaszában kérelmezheti (például a peren kívüli vagy a peres eljárás kezdetekor, valamint a már folyamatban lévő eljárások bármely szakaszában is). A költségmentesség iránti kérelemről való döntés során meg kell vizsgálni a kérelmező pénzügyi helyzetét és a szóban forgó törvényben meghatározott egyéb feltételeket (általános költségmentesség). (A költségmentességről szóló törvény 11. cikke)

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a területi bíróságok által a szülői felelősség tárgyában hozott határozatokkal szembeni fellebbezések elbírálására a fellebbviteli bíróságok (višje sodišče) rendelkeznek hatáskörrel. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 36. cikke) A fellebbezést az elsőfokú határozatot hozó bíróságon, a bíróság és az ellenérdekű fél számára elegendő számú példányban kell benyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 342. cikke)

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A végrehajtási eljárást a végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény (Zakon o izvršbi in zavarovanju) szabályozza. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a végrehajtás engedélyezésére a helyi bíróságok (okrajno sodišče) rendelkeznek hatáskörrel. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 5. cikke)

A gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó bírósági határozat végrehajtására irányuló kérelem elbírálására és magára a végrehajtásra az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek területén annak a személynek az állandó vagy ideiglenes lakóhelye található, aki a felügyeleti jogot gyakorolja, illetve az a bíróság, amelynek területén annak a személynek az állandó vagy ideiglenes lakóhelye található, akivel szemben a végrehajtásra irányuló kérelmet benyújtották. A közvetlen végrehajtásra az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek területén a gyermek tartózkodik (238e. cikke). (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238a. cikke)

A végrehajtható okirat alapján a gyermek átadására vonatkozó kötelezettség azt a személyt terheli, akire a végrehajtható okirat vonatkozik, valamint azt, akinek az akaratától a gyermek átadása függ, továbbá azt, akinél a gyermek az okirat kibocsátásakor tartózkodik. A bíróság a végrehajtható okiratban meghatározza, hogy a visszaviteli kötelezettség bármely olyan személlyel szemben is végrehajtható, akinél a gyermek a végrehajtás lefolytatásakor tartózkodik. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238c. cikke)

Az ügy körülményeire tekintettel és a gyermek érdekeinek védelme érdekében a bíróság meghatározza, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó határozatot a végrehajtható okirattal érintett személlyel szemben kiszabott pénzbírság vagy a gyermek elvitele és a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló személynek történő átadása útján kell végrehajtani. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238č. cikke)

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági határozatokat a 2201/2003/EK tanácsi rendelettel összhangban ismerik el és hajtják végre. A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény rendelkezései szerint nemperes eljárást folytat le.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek elbírálására minden területi bíróság hatáskörrel rendelkezik.

A bírósági határozatot végrehajthatóságát megállapító bíróság illetékes a végrehajthatóságot megállapító határozattal szembeni jogorvoslat elbírálására.

A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény rendelkezései szerinti nemperes eljárást folytat le.

A területi bíróságok listája (244 Kb)   (244 Kb)

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény (Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku) szerint a szülők és a gyermekek közötti jogviszonyt az állampolgárságuk szerinti ország joga alapján kell megítélni. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai, annak az országnak a jogát kell alkalmazni, ahol állandó lakóhelyük található. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai és nem egy országban van az állandó lakóhelyük, a gyermek állampolgársága szerinti ország jogát kell alkalmazni. (42. cikk)

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 11/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.